

J. M.

Władysław Ćwik, "Komisja Dobrego Porządku (lubelska) jako sąd w sprawach prywatnych (1782 - 1791)", "Czasopismo Prawno-Historyczne". [b.r.]. 17, z. 1

Rocznik Lubelski 8, 282

1965

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

na siedzibę jej ze względu na oddalenie od centrów katolickich i ariańskich oraz ze względu na kalwińskiego właściciela miasta — Firleja. Autor, kreśląc losy gimnazjum, daje zarys jego organizacji, prezentuje sylwetki nauczycieli, co w efekcie pozwala mu określić rolę gimnazjum. Podobnie ukazuje dzieje gimnazjum w Bełżycach, zorganizowanego w r. 1618, a działającego do lat 1655—1660. To gimnazjum, w przeciwieństwie do kockiego, było przeznaczone dla całej prowincji małopolskiej. W gruncie rzeczy jednak oba gimnazja miały podobny zakres nauczania, stąd prowadziły rywalizację i o uczniów, i o nauczycieli. Obie szkoły w wyniku reakcji katolickiej, a i sytuacji w samej prowincji małopolskiej, po okresie prawdziwej świetności, upadły. Studia autora pozwalają wnikać w strukturę organizacji szkolnictwa kalwińskiego, w problemy jego egzystencji, nauczania i oddziaływania na zewnątrz.

J. Sz.

Władysław Ćwik

Komisja Dobrego Porządku (lubelska) jako sąd w sprawach prywatnych (1782—1791)

„Czasopismo Prawno-Historyczne”. T. XVII, z. 1, ss. 27

Praca Wł. Ćwika rzuca nowe światło na działalność Komisji Dobrego Porządku, omawiając na podstawie działalności Komisji Lubelskiej jej sądownictwo w sprawach prywatnych. Dotychczas w literaturze pisano zazwyczaj o Komisjach Boni Ordinis jako o organach starających się o uporządkowanie finansów i administracji miejskiej, przywrócenie wewnętrznej jedności administracyjno-gospodarczej, rewindykację odpadłych od miast terenów, wygląd zewnętrzny miast itp. Okazuje się, że Komisja Lubelska spełniała poza tym rolę sądu w sprawach prywatnych. Czy było to specyfiką tylko Komisji Lubelskiej — autor uważa, że w obecnym stanie badań rozstrzygnąć tego ostatecznie nie sposób.

Praca składa się z następujących rozdziałów I — *Wstęp*, II — *Zadania sądu Komisji. Jego struktura, okres działania, skład osobowy*, III — *Strony i zastępcy procesowi*, IV — *Pozycja sądu Komisji. Zasady proceduralne i prawo materialne*.

Praca oparta przede wszystkim o materiały archiwalne — zawiera dużo nowych ustaleń ważnych nie tylko dla rozwoju ustroju Lublina. Poza tekstem polskim jest krótkie streszczenie w języku francuskim.

J. M.

Artur Korobowicz

Sąd ormiański w Zamościu i postępowanie przed nim w świetle ksiąg sądowych „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska” vol. XII, sectio G

Jak wiadomo w Zamościu istniała za dawnej Polski narodowościowa gmina ormiańska. Rozprawa Artura Korobowicza o sądzie ormiańskim w Zamościu składa się z trzech rozdziałów. Pierwszy omawia organizację tegoż sądu, część druga — kompetencję terytorialną i rzeczową i część trzecia — zasady postępowania sądowego. Uzupełnienie pracy stanowią uwagi wstępne, z których dowiadujemy się, że sąd ormiański w Zamościu istniał przez cały wiek XVII i pierwsze dziesięciolecia wieku XVIII oraz że podstawę źródłową pracy stanowią księgi tegoż sądu, przechowywane w Wojewódzkim Archiwum Państwowym w Lublinie.